

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VICTOR SAVIȚCHI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 81/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

17 iunie 2008

DEFINITIVĂ

17/09/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Victor Savițchi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,
Giovanni Bonello,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 27 mai 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 81/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Victor Savițchi („reclamantul”), la 26 noiembrie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Nagacevski, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru Drepturile Omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

1. Reclamantul a pretins, în special, că a fost maltratat în timpul reținerii sale, că convorbirile lui telefonice au fost interceptate ilegal și că procedurile penale pornite împotriva lui au fost inechitabile.

2. La 16 februarie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții, căreia i-a fost alocată cauza, a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul, dl Victor Savițchi, este un cetățean al Republicii Moldova născut în anul 1954. El lucra în calitate de inspector al poliției economice din cadrul secției de poliție Făleşti. La 3 august 2000, el a fost

reținut, fiind suspectat că a luat mită 4,000 dolari SUA (USD) în schimbul acordării unui favor într-o cauză de care se ocupa.

1. Reținerea în flagrant delict

3. Reținerea în flagrant delict a fost filmată de două camere video din diferite unghiuri. Ambele înregistrări video au fost anexate la dosarul penal național și au fost expediate Curții de către Guvern.

4. Una din înregistrările video arată un grup de ofițeri de poliție îmbrăcați în civil care au intrat într-o cameră care arată ca un mic bar, unde reclamantul bea bere cu persoana care a dat mită. La vederea ofițerilor de poliție, reclamantul și-a muiat degetele în halba cu bere, după care a fost imediat apucat și imobilizat de către ofițerii de poliție. Deoarece reclamantul a încercat să se aplece, trei ofițeri de poliție țineau mâinile lui la spate, în timp ce altul ținea capul lui sus. Ulterior, un alt ofițer de poliție s-a alăturat celorlalți patru. Un alt ofițer de poliție s-a apropiat de reclamant și a verificat buzunarele pantalonilor acestuia. Reclamantul a fost stropit cu bere și apă, aparent în încercarea de a-l calma, iar unul din ofițerii de poliție care îl ținea a comentat că el încerca să se aplece. În final, el a fost încătușat forțat și așezat pe un scaun. După aproximativ patru minute de rezistență, reclamantul s-a liniștit. După aproximativ cinci minute, unul din ofițerii de poliție i-a anunțat pe ceilalți că a oprit filmarea, deoarece caseta video s-a terminat.

5. A doua înregistrare video se începe imediat după ce ofițerii de poliție îl apucă și îl țin pe reclamant. Se poate vedea cum bărbatul care ținea camera video îl lovește pe reclamant în piept. Se pare că bărbatul care îl lovea pe reclamant era ofițerul de poliție care filma cealaltă înregistrare video (a se vedea paragraful precedent). Imediat după această scenă, imaginea se îndreaptă într-un perete; totuși, din spate se auzeau sunete asemănătoare cu două lovituri. După aproximativ douăzeci de secunde, aceeași persoană l-a lovit pe reclamant de două ori în partea posterioară. Un alt ofițer de poliție s-a apropiat de reclamant și i-a făcut ceva; totuși, se poate vedea doar spatele acestuia. Mai târziu, reclamantul, care a continuat să opună rezistență, a fost stropit cu bere și apă, aparent în încercarea de a-l calma. Unul din ofițerii de poliție care-l ținea a comentat că reclamantul încerca să se aplece. După ce a fost așezat forțat pe un scaun, reclamantul s-a liniștit și un ofițer de poliție i-a verificat mâinile cu o lampă specială pentru a detecta praful special cu care au fost prelucrați banii. Ulterior, buzunarele lui au fost verificate și din buzunarul cămășii lui au fost scoase USD 4,000. Se pare că banii au fost marcați cu praf special și aveau inscripția „Mită Savițchi 2000”. Reclamantul a declarat că banii nu sunt ai lui și că el nu știa cum ei au ajuns în buzunarul său. El a declarat că în acel buzunar el avea documente și un stilou, care, în mod misterios, apar pe masă.

2. *Procedurile împotriva ofițerilor de poliție care l-ar fi maltratat pe reclamant în timpul reținerii*

6. La o dată nespecificată, reclamantul a depus o plângere la Procuratura Generală privind pretinsa sa maltratare de către polițiștii care l-au reținut la 3 august 2000.

7. La 24 noiembrie 2000, Procuratura Generală a refuzat să pornească urmărirea penală împotriva ofițerilor de poliție, pe motiv că plângerea reclamantului era nefondată. În decizia privind respingerea plângerii reclamantului se indica, *inter alia*, că câțiva ofițeri de poliție care au participat la reținerea reclamantului au fost interogați și au respins acuzațiile reclamantului precum că el a fost bătut.

8. La 17 mai 2004, reclamantul s-a adresat Judecătoriei Rîșcani împotriva refuzului procuraturii de a porni urmărirea penală împotriva ofițerilor de poliție care l-au maltratat. În sprijinul cererii sale, reclamantul a invocat înregistrarea video a reținerii sale (a se vedea paragraful 5 de mai sus) și constatările din sentința Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001 (a se vedea paragraful 11 de mai jos).

9. La 18 iunie 2004, Judecătoria Rîșcani, fără a viziona înregistrarea video, a examinat fondul plângerii și, printr-o hotărâre succintă, a respins plângerea ca nefondată.

3. *Procedurile penale pornite împotriva reclamantului*

10. Reclamantul a fost deținut pe parcursul procedurilor judiciare între 4 august 2000 și 5 iunie 2001.

11. La 5 iunie 2001, Tribunalul Bălți l-a achitat pe reclamant. În hotărârea sa instanța a notat, *inter alia*, următoarele:

„Articolul 109 al Codului de procedură penală prevede că ancheta preliminară se efectuează numai după pornirea procesului penal. ... Cauza penală a fost pornită la 3 august 2000. ...

Învinuirea se bazează pe un șir probe dobândite până la pornirea procesului penal, și anume: actul de instalare a aparatului special de imprimare a convorbirilor, din 2 august 2000; procesul-verbal privind marcarea banilor, din 2 august 2000; imprimarea video din 2 august 2000, și câteva imprimări audio. ...

...

Conform articolului 156/1 al Codului de procedură penală, ascultarea convorbirilor, care se fac prin telefon și prin alte instalații de intercomunicații, de către bănuit ... poate fi înfăptuită în legătură cu acțiunile penale intentate, conform hotărârii organului de cercetare penală, cu sancțiunea procurorului.

În procedurile penale din această cauză, procuratura a prezentat patru casete video și trei micro casete audio; totuși, din materialele cauzei rezultă că interceptarea convorbirilor nu a fost sancționată de către procuror.

...

Ascultând conținutul casetei audio HF-S 90, micro audio casetelor Sony MC-60, TDK-60 și „Olimpus”, instanța judecătorească a stabilit că ascultarea și imprimarea sonoră a convorbirilor a fost efectuată cu încălcarea prevederilor [Codului de procedură penală] și nu este clar cine a efectuat imprimarea, cine a participat la convorbire și la ce dată au fost efectuate înregistrările.

Conținutul micro casetei audio Sony MC-60 ... nu este descifrabil. ...

Aceste casete audio au fost expediate procuraturii generale la 2 august 2000, adică cu o zi înainte de pornirea procesului penal.

Deoarece probele de mai sus au fost obținute cu încălcarea prevederilor Codului de procedură penală, acestea nu sunt admisibile.

...

Vizionând imprimarea video a reținerii, cercetarea la fața locului și percheziția corporală, instanța judecătorească a constatat următoarele: înregistrarea se începe la ora 18.52; Savițchi a fost înconjurat de persoanele care l-au reținut, mâinile i-au fost sucite iar el a fost lovit în regiunea ficatului. Imaginea se schimbă, însă loviturile aplicate reclamantului mai pot fi auzite. După aceasta ... Savițchi a fost stropit cu bere și apă și forțat să se așeze pe un scaun cu mâinile încâtușate la spate, ... iar la ora 19.21, se ridică banii din buzunarul stâng al cămășii acestuia.

Pe peliculă se vede deslușit că la momentul învălmășelii produse la reținere (la 18.53), în timp ce mâinile lui Savițchi erau încâtușate la spate și el era înconjurat de bărbați, cineva s-a apropiat de el, s-a aplecat și a întins mâinile pe pieptul lui Savițchi.

Aceste imagini pun la îndoială faptul că Savițchi a luat banii și nu exclude versiunea lui, potrivit căreia, banii au fost puși în buzunarul său.

...

Faptul că el a fost stropit cu apă și bere pare să sprijine declarația sa că el și-a pierdut cunoștința ... și că un praf special a apărut pe mâinile lui, care erau încâtușate la spate.

Martorii S. și B., care au fost interogați în ședință de judecată, au declarat că atunci când ei au intrat în local [bar], ei l-au văzut pe Savițchi, care a fost deja reținut, și că ei nu au văzut momentul reținerii sale. Mărturiile lor corespund cu înregistrarea video.

Faptul că el [Savițchi] și-a muiat degetele în halba de bere nu este o probă suficientă a faptului că el a luat banii. ...

Deoarece aceste probe sunt echivoce, ele trebuie interpretate în favoarea lui Savițchi.

Ofițerii de poliție ..., care au participat la reținere în calitate de martori, au declarat că în timpul reținerii Savițchi a opus rezistență și, prin urmare, el a fost încâtușat, el nu și-a pierdut conștiința, nimeni nu a pus banii în buzunarul lui și nimeni nu l-a bătut.

...

Declarațiile acestor martori [a ofițerilor de poliție] nu corespund imprimării video și, prin urmare, instanța judecătorească pune la îndoială veridicitatea acestora. ...

...

Martorul L.M. [cel ce a dat mita] nu a confirmat faptul că Savițchi a cerut bani de la el. ... El a aflat despre bani de la A.M. [intermediarul]. Mai mult, nu exista vreun motiv ca ea să se teamă de vreun control. ...

Analizând toate circumstanțele cauzei, instanța judecătorească ajunge la concluzia că organele de stat au organizat o provocare, ceea ce contravine articolului 95 alin. 5 al Codului de procedură penală.”

12. Procuratura a depus apel împotriva acestei hotărâri. Ea nu a negat faptul că unele probe au fost obținute cu încălcarea Codului de procedură penală.

13. În privința descrierii date de prima instanță înregistrării video a reținerii reclamantului, procuratura a declarat că, la momentul reținerii, a avut loc într-adevăr o învâlmășeală, deoarece reclamantul a opus rezistență. El nu s-a liniștit și a încercat să se arunce la pământ. A fost însă clar vizibil faptul că banii au fost scoși din buzunarul său. Procuratura a subliniat că prima instanță trebuia să atragă mai multă atenție declarațiilor victimelor L.M. și A.M. (care au dat mită) și a susținut că prima instanță a refuzat să audieze un martor care a fost prezent la momentul scoaterii banilor din buzunarul reclamantului. Prima instanță nu a ascultat toate înregistrările audio prezentate de către procuratura. De asemenea, ea nu a audiat tehnicienii care au efectuat înregistrările audio și video și a interpretat greșit declarațiile ofițerilor de poliție care l-au reținut pe reclamant.

14. Procuratura a solicitat casarea hotărârii judecătorești din 5 iunie 2001 și trimiterea cauzei în prima instanță pentru rejudecare.

15. La 30 august 2001, Curtea de Apel a admis integral apelul procuraturii, a casat hotărârea judecătorească din 5 iunie 2001 și a dispus rejudecarea cauzei de către prima instanță. Instanța a constatat numeroase greșeli de procedură la examinarea cauzei în prima instanță, cum ar fi, *inter alia*, aprecierea greșită a probelor, încălcarea dreptului inculpatului la apărare, neexaminarea corespunzătoare a probelor (a casetelor video și audio), respingerea cererii procurorului de a audia un martor și câțiva experți, existența unor probe insuficiente pentru a demonstra că reclamantul nu a luat mită și concluzia greșită privind organizarea provocării.

16. La 12 noiembrie 2002, Tribunalul Bălți a reexaminat integral această cauză, a decis că reclamantul era vinovat de luare de mită și l-a condamnat la zece ani privațiune de libertate. Instanța de judecată și-a întemeiat hotărârea, *inter alia*, pe mărturiile lui A.M. și L.M., care au declarat că reclamantul le-a cerut mită, și a celor cinci polițiști care l-au reținut pe reclamant și care au făcut declarații mai mult sau mai puțin similare despre

pretinsa dare de mită și reținere. Doar unul din cei cinci ofițeri de poliție a declarat sub jurământ că față de reclamant a fost aplicată forța. Ceilalți ofițeri de poliție au declarat că forța nu a fost aplicată. Toți ofițerii de poliție au declarat că reclamantul și-a muiat degetele în halba de bere, pentru a spăla urmele prafului fosforescent.

17. De asemenea, instanța judecătorească s-a bazat pe faptul că banii au fost găsiți în buzunarul reclamantului și că urmele prafului fosforescent au fost depistate pe palma mâinii lui drepte. Instanța s-a mai bazat pe două casete audio care conțineau înregistrări telefonice ale convorbirilor dintre reclamant și A.M. și L.M., care au avut loc la o dată necunoscută, și pe înregistrarea video a reținerii reclamantului. Instanța judecătorească a menționat următoarele:

„Din caseta audio TDK MC-60 reiese că Savițchi se ocupa de cazul lui L.M.. Din discuția lor mai reiese că el a extorcat de la aceasta suma de bani menționată în schimbul unui raport pozitiv asupra dosarului său. El a insistat ca ea să se concedieze și să părăsească localitatea și promis că, după plata banilor, problema va fi soluționată pozitiv; în caz contrar, banii vor fi restituiți.

Din discuțiile dintre Savițchi și A.M. reiese că Savițchi i-a cerut USD 4,000. El se ocupa de dosarul lui L.M., a descoperit iregularități în privința unor sume mari de bani și a promis să o ajute în schimbul unei mite, cu condiția că ea se va concedia și se va muta într-un alt oraș.

Din înregistrarea video, se pare că banii, în mărime de USD 4,000, au fost marcați în prezența martorilor și i-au fost transmiși lui A.M., care, la 3 august 2000, în jurul orei 18.30 ... i-a transmis lui Savițchi. Când poliția a intrat în bar, mita era deja în buzunarul cămășii lui Savițchi. Savițchi și-a înmuiat degetele în halba de bere, pentru a spăla urmele prafului fosforescent.”

18. Instanța judecătorească nu a descris alte detalii privind înregistrarea video a reținerii reclamantului descrise în hotărârea judecătorească din 5 iunie 2001. Ea a susținut că declarațiile reclamantului, potrivit cărora el nu a luat banii iar aceștia i-au fost puși în buzunar, erau nesusținute. Instanța judecătorească a constatat că față de el a fost aplicată forța fizică în răspuns la rezistența opusă poliției și pentru a preveni distrugerea probelor.

19. Reclamantul a contestat această hotărâre, susținând, *inter alia*, că:

„Instanța judecătorească a fost influențată prin scrisoarea președintelui [Președintelui țării] adresată președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, V.S..

...

... instanța judecătorească nu s-a pronunțat asupra înregistrării video a reținerii reclamantului, în care se poate vedea clar că, la ora 18.52, cineva l-a lovit în stomac, după care [camera de filmat] a fost imediat [întoarsă în altă parte] de către persoana care filma; totuși, loviturile aplicate puteau fi auzite în continuare. O minută mai târziu, la ora 18.53, o persoană necunoscută a ascuns imaginea cu corpul său și a băgat banii în buzunar. ... Savițchi a fost stropit cu bere și apă pentru a-l readuce în conștiință. ...

Instanța judecătorească nu a aflat cine l-a lovit pe reclamant și de ce a fost necesară aplicarea forței. Mai mult, instanța judecătorească nu a luat în considerație faptul că toți ofițerii de poliție martori, cu excepția unuia, au negat faptul că Savițchi a fost bătut. ... A fost un plan de a-l face pe Savițchi să-și piardă cunoștința, pentru a putea manipula probele.

Instanța judecătorească nu a luat în considerație faptul că unele probe, precum actul de instalare a aparatului de interceptare telefonică, din 2 august 2000, procesul-verbal privind marcarea banilor și înregistrările audio și video, din 2 august 2000, au fost obținute cu încălcarea ... Codului de procedură penală. ...

Înregistrarea convorbirilor telefonice a fost efectuată fără autorizația procurorului. ... Mai mult, chiar și aceste probe demonstrează nevinovăția lui Savițchi. ... Nicio probă audio sau video nu demonstrează că Savițchi a cerut sau a primit mită de la L.M sau A.M..”

20. La 30 ianuarie 2003, Curtea de Apel a respins apelul reclamantului. În privința argumentelor lui, ea a declarat următoarele:

„Din materialele dosarului rezultă că Savițchi a extorcat mita în mărime de USD 4,000 de la A.M., care a informat poliția. După aceasta, au fost întreprinse măsuri de investigație, au fost folosite dispozitive de înregistrare și au fost înregistrate convorbirile dintre Savițchi și A.M. despre transmiterea mitei și mărimea acesteia. A fost făcută înregistrarea video a marcării bancnotelor. În acest mod, Savițchi a fost prins în flagrant delict și nu există dubii cu privire la vinovăția lui. Argumentele din cererea de apel a lui Savițchi sunt lipsite de orice suport legal și instanța judecătorească le consideră drept o metodă de apărare a inculpatului cu scopul de a evita răspunderea penală pentru infracțiunea comisă. Prin urmare, nu se poate spune că mituirea a fost [săvârșită ca rezultat al] provocării.”

21. Reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție, invocând inadmisibilitatea tuturor probelor obținute înainte de 3 august 2000 și alte argumente similare celor invocate în apelul său.

22. La 10 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție, fără a ține o ședință de judecată și fără a aduce motive, a declarat inadmisibil recursul reclamantului.

4. *Încercările reclamantului de a obține copii ale materialelor din dosarul său penal*

23. La 26 martie 2004, reclamantul s-a adresat cu o scrisoare la Curtea de Apel Bălți, unde se păstra dosarul său penal, prin care a solicitat eliberarea copiilor unor materiale din dosar. În răspuns, el nu a primit toate copiile solicitate.

24. El a repetat cererea sa și a subliniat că, pentru a se adresa unui tribunal internațional, el avea nevoie de o copie a procesului-verbal al ședințelor de judecată ținute din cadrul procesului penal pornit împotriva lui și o copie a înregistrării video a reținerii sale din 3 august 2000, când el a fost prins în flagrant delict.

25. Printr-o scrisoare din 3 mai 2004, Președintele Curții de Apel Bălți l-a informat pe reclamant că, conform Codului de procedură penală, el nu

avea dreptul să primească copii ale procesului-verbal al ședințelor de judecată; în privința copiei casetei video, reclamantul a fost informat că instanța nu dispunea de resurse tehnice sau economice pentru a face aceasta.

26. Reclamantul a răspuns că era gata să suporte toate cheltuielile legate de copierea casetei video.

27. La 30 iunie 2004, vice-președintele Curții de Apel Bălți a răspuns reclamantului că instanța nu dispunea de resurse tehnice sau economice pentru a face copia unei casete video.

28. La date nespecificate, reclamantul s-a plâns Consiliului Superior al Magistraturii de refuzul Curții de Apel Bălți de a-i elibera copii ale materialelor solicitate din dosarul său penal. El s-a bazat, *inter alia*, pe prevederile Legii privind accesul la informație și pe articolul 10 al Convenției.

29. La 2 iulie 2004, C.G., vice-președintele Curții Supreme de Justiție, a informat reclamantul că avocatul lui avea dreptul să facă cunoștință cu procesul-verbal al ședinței și înregistrarea video a reținerii sale, însă nu putea să solicite copii ale acestora.

30. La 15 iulie 2004, reclamantul a depus o cerere la Curtea de Apel Chișinău împotriva deciziei lui C.G. din 2 iulie 2004, cerând anularea deciziei și obligarea Curții de Apel Bălți să-i elibereze copii ale proceselor verbale ale ședințelor de judecată ținute pe marginea dosarului său penal și a înregistrărilor video ale reținerii sale. El și-a întemeiat acțiunea, *inter alia*, pe Legea privind accesul la informație și articolul 10 al Convenției.

31. La 27 iulie 2004, Curtea de Apel Chișinău l-a informat pe reclamant că acțiunea lui nu putea fi examinată, deoarece scrisoarea lui C.G. era o simplă opinie a unui funcționar public care nu încălca drepturile reclamantului și care, prin urmare, nu putea fi contestată în instanța de judecată.

32. Reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție. La 20 septembrie 2004, el a fost însă informat de către Curtea Supremă de Justiție că scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 27 iulie 2004 nu era o hotărâre judecătorească și, prin urmare, nu putea fi contestată cu recurs.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

33. Prevederi relevante ale Codului de procedură penală (în vigoare la data evenimentelor) sunt următoarele:

Articolul 55. Probele

„...

Probele obținute cu încălcarea prevederilor prezentului Cod sau neexamine în modul convenit în ședință judiciară nu pot constitui temeiul sentinței sau al altor hotărâri judecătorești și documente procesuale.

...”

Articolul 109. Începerea anchetei preliminare

„Ancheta preliminară se efectuează numai după pornirea procesului penal și în modul, stabilit de prezentul Cod. ...

...”

34. Prevederi relevante ale noului Cod de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 66. Drepturile și obligațiile învinuitului, inculpatului

„2) Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul:

...

22) după terminarea urmăririi penale, să ia cunoștință de toate materialele cauzei și să noteze din ele datele necesare, să facă copii”

Articolul 336. Procesul-verbal al ședinței de judecată

„...”

(5) Despre întocmirea și semnarea procesului-verbal integral al ședinței de judecată președintele ședinței înștiințează în scris părțile și le asigură posibilitatea de a lua cunoștință de procesul-verbal”

ÎN DREPT

38. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, că a fost bătut de către ofițerii de poliție în timpul reținerii sale la 3 august 2000. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

35. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că procedurile penale pornite împotriva lui au fost inechitabile. Partea relevantă a articolului 6 § 1 al Convenției prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

36. Inițial, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 10 al Convenției, de refuzul instanțelor judecătorești naționale de a-i elibera copii ale procesului-verbal al ședințelor judiciare din dosarul penal intentat împotriva lui și a înregistrării video a reținerii sale. Curtea consideră că este mai

potrivit că examineze această pretenție prin prisma articolului 8 al Convenției. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 8 al Convenției, că convorbirile lui telefonice au fost ilegal interceptate de către persoana care l-a provocat. Articolul 8 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.”

37. În final, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 13 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretinsa violare a articolului 8 al Convenției. Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 al Convenției

38. În cererea sa inițială, reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că detenția lui între 4 august 2000 și 5 iunie 2001 a fost ilegală. Totuși, în observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, el a solicitat Curții să nu continue examinarea acestei pretenții. Curtea nu găsește vreun motiv pentru a o examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției

39. Reclamantul a declarat că procedurile penale intentate împotriva lui au fost inechitabile, deoarece o parte din probele importante pe care s-au bazat instanțele judecătorești, cum ar fi înregistrarea convorbirilor lui telefonice, au fost admise ilegal, iar instanțele judecătorești nu au adus motive suficiente în hotărârile lor pentru admiterea acestora și nu s-au referit la unele argumente și probe importante prezentate de el. Mai mult, instanțele judecătorești care l-au condamnat nu au argumentat de ce nu au fost de acord cu concluziile din hotărârea Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001. El a susținut că procedura în întregime a fost inechitabilă.

40. Guvernul nu a fost de acord cu reclamantul și a declarat că reclamantul a avut posibilitatea efectivă să conteste admisibilitatea probelor vizate. El a participat personal la ședințele de judecată și a fost reprezentat de către un avocat, iar instanțele judecătorești, constatând vinovăția acestuia, au adus o motivație amplă în hotărârile lor.

41. Curtea reamintește că, ca atare, articolul 6 al Convenției nu instituie reguli ce privire la admisibilitatea probelor, aceasta fiind, în primul rând, o

chestiune care trebuie reglementată de legislația națională. În principiu, Curtea nu poate exclude că astfel de probe obținute ilegal pot fi considerate admisibile (*Schenk v. Switzerland*, hotărâre din 12 iulie 1988, Seria A nr. 140, § 46).

42. Curtea reiterează în continuare că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe o obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001). Totuși, acest lucru nu poate fi înțeles ca cerând un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk v. the Netherlands*, hotărâre din 19 aprilie 1994, Seria A nr. 288, p. 20, §§ 59 și 61, și *Burg and Others v. France* (dec.), nr. 34763/02, ECHR 2003-II). Modul în care obligația de a aduce motive se aplică poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie stabilit în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija v. Spain*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A, § 29, și *Helle v. Finland*, hotărâre din 19 decembrie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, § 55). În orice caz, trebuie prezentate motive în răspuns la fiecare argument, care, dacă ar fi admis, ar putea fi decisiv pentru rezultatul cauzei.

43. Curtea notează că, la examinarea cauzei penale pornite împotriva reclamantului, instanțele judecătorești naționale nu s-au referit la unele chestiuni invocate de reclamant, cum ar fi admisibilitatea înregistrărilor audio, admisibilitatea procesului-verbal privind marcarea bancnotelor care trebuiau transmise, declarațiile privind valoarea probatorie a unei înregistrări audio și a unei înregistrări video a reținerii în flagrant.

44. În pofida acestui fapt, trebuie observat faptul că, atunci când instanțele judecătorești au ajuns la concluzia privind vinovăția reclamantului, ele au stabilit că reclamantul, în calitate sa de inspector, era implicat în instrumentarea dosarului lui L.M.. Persoanele care i-au dat mită au declarat că reclamantul le-a cerut mită, iar înregistrarea video a reținerii reclamantului îl arată clar înmuindu-și degetele în halba de bere, aparent, încercând să spele urmele de praf folosit pentru a marca bancnotele ce i-au fost transmise; din înregistrarea video se vede, de asemenea, că reclamantul a încercat să se aplece, aparent în încercarea de a scoate ceva din buzunarul cămășii. Aceasta s-a dovedit a fi suma de USD 4,000, care a fost marcată cu praf. Din prima înregistrare video se vede clar (a se vedea paragraful 7 de mai sus) că bărbatul care s-a pus în fața reclamantului în timpul reținerii lui (a se vedea paragraful 8 de mai sus) a verificat doar buzunarele pantalonilor reclamantului și nu s-a atins de buzunarul cămășii. În prezența unor astfel de probe, este dificil de a imagina că, chiar dacă instanțele naționale ar fi examinat și acceptat toate argumentele reclamantului, ele ar fi ajuns la o concluzie diferită. Ceea ce este important pentru Curte este echitatea

procedurilor în ansamblu (a se vedea *Khan v. the United Kingdom*, nr. 35394/97, § 34, ECHR 2000-V).

45. În ceea ce privește ultimul aspect menționat, Curtea notează că reclamantul a beneficiat de asistență juridică pe toată durata procedurilor și nu există aparențe ale încălcării principiului egalității armelor sau imposibilității reclamantului de a prezenta argumente și probe personal sau prin intermediul avocatului.

46. Reclamantul s-a mai plâns de faptul că instanțele judecătorești care l-au condamnat nu au argumentat de ce nu au fost de acord cu constatările din hotărârea Tribunalului Bălți din 5 iunie 2001. Curtea consideră acest argument neesențial. După casarea acestei hotărâri, a avut loc o rejudecare deplină a cauzei. Toate probele au fost examinate din nou iar toți martorii au fost audiați repetat. În aceste circumstanțe, nu se poate spune că instanțele judecătorești naționale erau obligate să aducă motive pentru că s-au abătut de la hotărârea din 5 iunie 2001, care era diferită (a se compara cu soluția diferită din hotărârea *Salov v. Ukraine*, nr. 65518/01, §§ 90-92, ECHR 2005-... (extracts)).

47. În lumina celor expuse mai sus, Curtea consideră că pretenția reclamantului privind inechitatea procedurilor urmează a fi respinsă, ca fiind vădit nefondată, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

C. Pretenția formulată în temeiul articolului 8 al Convenției privind înregistrarea convorbirilor telefonice ale reclamantului

48. Reclamantul s-a plâns că convorbirile sale telefonice au fost înregistrate ilegal și a subliniat că înregistrarea a fost făcută de către o persoană privată, A.M., și nu de către reprezentanții statului.

49. Curtea notează că reclamantul nu a depus vreo plângere autorităților competente împotriva persoanei responsabile de înregistrare. Prin urmare, el nu a epuizat căile de recurs disponibile potrivit legislației Republicii Moldova. Mai mult, examinarea cauzei nu a scos la iveală vreo circumstanță specială care ar fi scutit reclamantul de obligația de a epuiza căile de recurs interne. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 pentru neepuizarea căilor de recurs interne.

D. Pretenția formulată în temeiul articolului 8 al Convenției privind refuzul de a da reclamantului copii ale unor materiale din dosarul său penal

50. Reclamantul s-a plâns de faptul că autoritățile au refuzat să-i elibereze copii ale proceselor-verbale ale ședințelor judecătorești care au avut loc în cadrul procedurilor penale pornite împotriva sa și copia casetei video privind reținerea sa.

51. Curtea notează că ea a recunoscut deja dreptul de acces al unei persoane la documente cu acces limitat care se află în posesia autorităților publice, dacă aceste documente au importanță pentru exercitarea dreptului acesteia la viață privată. În *Gaskin v. the United Kingdom* (hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 160, § 36), documentele în cauză conțineau informații privind aspecte foarte personale ale copilăriei, creșterii și istoriei reclamantului și au fost considerate drept principala sursă de informare despre anii de formare a lui. În *Rotaru v. Romania* ([GC], nr. 28341/95, § 44, ECHR 2000-V), documentele cu acces limitat au inclus informații despre viața, studiile, activitățile politice și cazierul juridic al reclamantului. În *Roche v. the United Kingdom* ([GC], nr. 32555/96, § 155, ECHR 2005-...), documentele cu acces limitat conțineau informații care puteau diminua temerea reclamantului cu privire la sănătatea sa, fie îi puteau oferi posibilitatea să aprecieze singur pericolul la care el a fost expus.

52. În această cauză, copiile documentelor se refereau la proceduri publice la care reclamantul a fost prezent și, cel mai important, acestea nu erau documente cu acces limitat. Chiar dacă se poate spune că acestea făceau parte din trecutul și memoria sa, ceea ce se poate spune, într-o oarecare măsură, despre orice element al vieții cotidiene a unei persoane, este incontestabil faptul că reclamantul putea avea acces la acestea prin avocatul său, în timpul detenției sale, și chiar personal, după eliberarea sa. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că această cauză se deosebește de cauzele sus-menționate *Gaskin*, *Rotaru* și *Roche* și că documentele în cauză nu aveau o asemenea importanță pentru exercitarea dreptului reclamantului la viața privată, încât să cadă sub incidența articolului 8 al Convenției. Prin urmare, în temeiul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției, această parte a cererii urmează a fi respinsă ca incompatibilă *ratione materiae* cu prevederea vizată a Convenției.

E. Pretenția formulată în temeiul articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 8 al Convenției

53. Reclamantul a pretins că nu a avut un recurs efectiv în fața unei autorități naționale privind violarea articolului 8 al Convenției în ceea ce privește refuzul de a-i acorda copii ale unor documente din dosarul său penal.

54. Curtea reiterează că articolul 13 al Convenției se aplică doar atunci când reclamantul are o pretenție „serioasă și legitimă” care vizează încălcarea unui drept garantat de Convenție (a se vedea *Boyle and Rice v. the United Kingdom*, hotărâre din 27 aprilie 1988, Seria A nr. 131, § 52). Curtea a constatat că pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 8 al Convenției este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției (a se vedea paragraful 52 de mai sus). Prin urmare, rezultă că reclamantul nu are o pretenție „serioasă și legitimă” în această privință și

pretenția lui formulată în temeiul articolului 13 al Convenției urmează a fi respinsă în modul stabilit de articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

F. Restul pretențiilor

55. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că nici un alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

56. Reclamantul a pretins că a fost bătut de către polițiști în timpul reținerii sale și că acest fapt putea fi clar văzut în înregistrarea video a reținerii sale. De asemenea, el a susținut că procuratura și instanțele judecătorești care au examinat plângerea sa privind maltratarea nu au efectuat o investigație efectivă.

57. Guvernul a contestat declarațiile reclamantului și a susținut că plângerea reclamantului privind maltratarea sa a fost atent examinată de către autoritățile naționale și a fost găsită drept vădit nefondată. El a subliniat că, din înregistrarea video a reținerii reclamantului, se vedea clar că el a opus rezistență ofițerilor de poliție.

58. Pentru început, Curtea notează că această pretenție nu a fost comunicată părților, totuși, părțile s-au referit la ea atât în ceea ce privește fondul ei, cât și sub aspect procedural.

63. După cum a declarat Curtea de mai multe ori, articolul 3 consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea normelor materiale ale Convenției și ale Protocoalelor nr. 1 și nr. 4, articolul 3 nu conține prevederi care să permită excepții, iar conform articolului 15 § 2 nici o derogare de la prevederile sale nu este permisă, chiar dacă este cazul unui pericol public care amenință viața națiunii (a se vedea, *Selmouni v. France* [GC], nr. 25803/94, § 95, ECHR 1999-V, și *Assenov and Others v. Bulgaria*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports* 1998-VIII, p. 3288, § 93).

59. Curtea reiterează că, în procesul reținerii unei persoane, orice recurgere la forța fizică, care nu a fost impusă de comportamentul persoanei reținute, înjosește demnitatea umană și reprezintă, în principiu, o încălcare a

dreptului garantat de articolul 3 al Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ribitsch v. Austria*, hotărâre din 4 decembrie 1995, Seria A nr. 336, § 38).

60. Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți ai statului, prevederile acestui articol, citite în contextul obligației generale a statului conform articolului 1 al Convenției de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite în Convenție”, impun efectuarea unei investigații oficiale efective. La fel ca și o investigație efectuată în virtutea articolului 2, o astfel de investigație ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. Altfel, interzicerea generală prin lege a torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în pofida importanței sale fundamentale, ar fi inefectivă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri, pentru agenții de stat să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, ei beneficiind, astfel, de o imunitate virtuală (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV).

61. Investigarea acuzațiilor serioase de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor (a se vedea hotărârea *Assenov and Others v. Bulgaria*, citată mai sus, § 103 et seq.). Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe cu privire la incident, inclusiv, *inter alia*, declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale (a se vedea *Tanrikulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, ECHR 1999-IV, § 104 et seq., și *Gül v. Turkey*, nr. 22676/93, § 89, 14 decembrie 2000). Orice deficiență comisă pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina capacitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să nu corespundă acestui standard.

62. În această cauză Curtea notează că, din una din înregistrările video ale reținerii reclamantului, se vede clar că el a primit cel puțin trei lovituri de la un ofițer de poliție (a se vedea paragraful 5 de mai sus), în timp ce era ținut de alte câteva persoane. Într-adevăr, Tribunalul Bălți a ajuns la aceeași concluzie în hotărârea sa din 5 iunie 2001. Deși reclamantul a opus rezistență ofițerilor de poliție care îl țineau timp de aproximativ cinci minute, se vede clar că el nu avea intenția să-i lovească, ci doar să se aplece. În orice caz, balanța de forțe nu era egală, deoarece el era ținut de cinci polițiști de înălțime și constituție aproximativ similară cu a reclamantului. În asemenea circumstanțe, loviturile aplicate reclamantului nu au fost strict necesare și, în mod cert, polițiștii ar fi putut să-l calmeze prin alte metode mai puțin brutale.

63. De asemenea, Curtea trebuie să atragă atenția asupra modului în care autoritățile naționale au examinat plângerea reclamantului privind maltratarea. Ea notează că procuratura și Judecătoria Rîșcani s-au limitat doar la audierea câtorva ofițeri de poliție, care au participat la reținerea reclamantului și care au respins acuzațiile acestuia cu privire la maltratare. Se pare că ei au ignorat declarațiile reclamantului, potrivit cărora înregistrarea video a reținerii lui conținea probe care sprijineau afirmațiile lui, ceea ce, în viziunea Curții, este surprinzător, deoarece, aceasta este, în mod cert, prima și cea mai credibilă probă la examinarea unor astfel de acuzații. Trebuie de notat că Tribunalul Bălți, în hotărârea sa din 5 iunie 2001, vizionând înregistrarea video, a constatat că reclamantul a fost înconjurat de ofițeri de poliție, mâinile lui au fost răsucite și că el a fost lovit în regiunea ficatului. Loviturile aplicate puteau fi auzite chiar și atunci când reclamantul nu era filmat (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

69. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției atât sub aspect material cât și procedural. În ceea ce privește aspectul material, Curtea consideră că maltratarea la care a fost supus reclamantul a constituit tratamentul inuman și degradant.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

70. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

71. Reclamantul a pretins 153,604 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și moral, constituit din următoarele: EUR 3,604 pentru venitul ratat în perioada detenției sale, care a durat cincizeci și trei de luni și jumătate și EUR 150,000 cu titlu de prejudiciu moral.

64. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că pretențiile reclamantului erau nefondate și excesive.

65. Violarea constatată de către Curte vizează doar pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3 al Convenției. În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, Curtea acceptă faptul că maltratarea la care a fost supus reclamantul i-a cauzat prejudiciu moral, care nu poate fi compensat prin simpla constatare a unei violări. Făcând evaluarea sa în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 6,000 cu titlu de prejudiciu moral. Pretenția cu privire la prejudiciul material este nesusținută și urmează a fi respinsă.

B. Costuri și cheltuieli

66. Reclamantul a mai pretins EUR 4,590 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate de către avocatul său asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract încheiat între el și avocatul său și două chitanțe care demonstrează plata în întregime a sumei pretinse.

67. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a susținut, *inter alia*, că numărul de ore petrecute de avocatul reclamantului asupra cauzei și onorariul avocatului perceput pe o oră erau excesive. De asemenea, el a susținut că pretențiile erau excesive în lumina situației economice din Republica Moldova.

68. Conform jurisprudenței Curții, reclamantul are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielile sale doar în măsura în care ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, luând în considerație informația de care dispune, criteriile de mai sus, complexitatea cauzei și faptul că câteva pretenții au fost declarate inadmisibile, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

77. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare materială a articolului 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare procedurală a articolului 3 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 6,000 (șase mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și

cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 17 iunie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte